

HRADY, ZÁMKY A ZŘÍCENINY V OKOLÍ BŘEZOLUP

1. Úvod

Pro svůj další článek s historickou tematikou jsem využil svoji přípravu pro letošní již dvanácté Setkání obyvatel obcí Březolupy, Komárov a Topolná v lokalitě U Kameňa. I počtvrté při našem pořadatelství jsem si pro účastníky připravil krátké historické povídky. Letos jsem se opět zaměřil na rok 1746, který je uveden na „našem“ Kameni. Vyprávění bylo o opevněných sídlech v okolí tohoto krásného místa.

2. Hrady, zámky a tvrze

V první jsme se zaměřil na opevněné objekty, které v roce 1746 ještě plnily svou funkci panského sídla.

Ze třech výše jmenovaných obcí tomu tak bylo pouze v BŘEZOLUPECH, kde již stál zámek. Shodou okolností došlo právě v roce 1746 k prodeji panství mezi Janem Josefem svobodným pánem z Minkovicburku a Antonínem Vincencem Pilatti von Tassul. Který z nich byl pánem v době osazení hraničního kamene zatím nevíme. Tento objekt je vzdálený 2,3 km a momentálně je sídlem obecního úřadu a část je pronajata komerčně a místním spolkům. Stavitelem zámku byl rod Horecký z Horky a byl vybudován mezi lety 1650-85. Nahradil původní tvrz, která se stala jeho součástí a první písemná zmínka o ní je roku 1600. Vystavěna však byla již dříve, pravděpodobně Onšíky z Bělkovic v poslední čtvrtině 16. století.

Jak možná někteří čtenáři ví, TOPOLNÁ byla součástí panství NAPAJEDLA, a v této obci nikdy žádné opevněné sídlo nestálo. V Napajedlích již zámek roku 1746 byl, ale ne ten současný, ale tzv. starý zámek, který je vzdálený 5,3 km a ležel nedaleko kostela. Panstvím zde byla rodina hrabat Rotalů. Stavitelem nového reprezentativního barokního zámku byl rod Dietrichštejnů, a byl vybudován mezi lety 1764-69. Nahradil zámek starý, stejně jako ten předtím původní tvrz, která stála v blízkosti Moravy a byla vystavěna již před rokem 1366. Současný zámek je v soukromých rukou. Část je hotelem a probíhají na něm i komentované prohlídky a svatby.

I pány KOMÁROVA z té doby jsem již U kameňa dříve jmenoval. Obec byla součástí Malenovického panství, kde byl pánem Jakub Arnošt Liechtenštejn-Kastelkorn, biskup olomoucký. Zajímavostí je, že ten zemřel roku 1747, což je rok vztyčení našeho Kameňa. Hrad MALENOVICE je vzdálený 7,5 km a v současné době je v majetku Muzea Jihovýchodní Moravy a je možné si ho projít při pravidelných prohlídkách. Stavitelem hradu byl ve druhé polovině 14. století moravský markrabě Jan Jindřich, bratr císaře Karla IV.

Dalším nedalekým sídlem je zámek v POHOŘELICÍCH. Byl součástí samostatného panství (k němuž později Komárov patřil), a pánem zde byl roku 1746 stejný rod jako v Malenovicích. Je vzdálený 4,7 km a v současné době je v majetku obce a slouží jako dům

pokojného stáří. Stavitelem tohoto barokního zámku byl rod Salm-Neuburk a byl vybudován mezi lety 1770-80. Nahradil původní tvrz, která byla vystavěna před rokem 1512, kdy je o ní první zmínka.

Dalším je pak zámek v BÍLOVICÍCH. Byl součástí samostatného panství, ale v roce 1747 ještě nestál a nahrazovala ho tvrz, která stála nedaleko místa, kde dnes stojí. Byla postavena před rokem 1592, kdy je o ní první zmínka. Je vzdálený 4,7 km a v současné době je v majetku obce a slouží jako obecní úřad. Stavitelem zámku byl rod Laurencin D'Armond a byl vybudován až v letech 1812-13. Zajímavostí je, že hrobka členů tohoto rodu je na místním hřbitově.

Dalším je nevelký zámek ve VELKÉM OŘECHOVĚ. Byl součástí Uherskobrodského panství, Je vzdálený 8,0 km, v současné době je v majetku obce a je součástí školy. Stavitelem tohoto malého zámku, který sloužil vždy pouze úředníkům panství, byl rod Kouniců. Byl vybudován na přelomu 17. a 18. století přestavbou tvrze, která byla vystavěna před rokem 1500, kdy je o ní první zmínka.

3. Zaniklé objekty

V této části bych rád připomněl několik zřícenin, nebo jen zbytků hradků a tvrzí, které jsou v nedalekém okolí a určitě stojí za prohlídku.

Prvním z nich je místo, kde stával hrad ŠAROV, které je vzdálené 2,9 km. Byl původně sídlem samostatného panství Šarovců ze Šarova a určitý čas pod něho patřili pravděpodobně i Březolupy. Podle archeologických pramenů vznikl již v závěru 13. století a patří ke starším sídlům, jejichž staviteli byla šlechta. Vesnice zcela zpustla koncem 15. století, ale hrad byla obyvatelný ještě do roku 1603. Sloužil pravděpodobně jako sídlo správce panství (lesů). Poté již o něm při převodu majetků není zmínka. V současné době již jsou na tomto místě v lesním porostu pouze dobře viditelné terénní stopy valů a jádra hradu a nepatrná kamenná část sklepů.

V roce 2023 zahájila obec Březolupy (na jejímž katastrálním území v současné době hrad leží), společně s Národním památkovým úřadem, pracoviště Kroměříž, kroky k jeho záchraně a možná i částečné stavební obnově. Požádala se souhlasem vlastníka pozemků Lesů ČR o zapsání lokality hradu Šarova za Národní kulturní památku.

Druhým je pak místo tvrze PODHRADÍ vzdálené 3,6 km. Zde jsou nedaleko hřbitova u kostela Sv. Jiljí a dvora Leopoldov pouze terénní stopy po objektu, který byl sídlem samostatného panství o němž je první písemná zmínka roku 1350. Ves i tvrz pravděpodobně zanikly, stejně jako mnoho vesnic na jihovýchodní Moravě před, anebo v průběhu česko-uherských válek ve druhé polovině 15. století.

Třetím z nich je zřícenina hradu STARÝ SVĚTLOV, který je vzdálený 14,2 km a nachází se nedaleko nejvyšší hory této části Vizovických vrchů Komonce. Podle archeologických pramenů vznikl již ve druhé polovině 13. století. Byl vystavěn neznámým menším rodem,

když nahradil nedaleký (pravděpodobně dřevěný) hrádek Rýsov. Poté přešel roku 1360 do vlastnictví pánů ze Šternberka.

Zajímavostí je důvod jeho opuštění. Nejnovější průzkumy napovídají, že možným důvodem opuštění hradu, který byl nedlouho po přestavbě, byl sesuv velké části nedaleké hory, s tím spojená obava o osud hradu. Původním názvem byl Světlov, přídomek Starý dostal až po vybudování hradu Nový Světlov nad Bojkovicemi, do něhož se přestěhovali pánové z Landštejna okolo roku 1490.

4. Vzdálenější hrady a zámky

V této části bych pouze ve zkratce připomenul větší hrady, zámky, zříceniny a tvrze v širším okolí.

Nejprve větší zchovalé objekty: hrad Buchlov vzdálený vzdušnou čarou 19 km, zámky Zlín 12 km a Nový Světlov 21 km, tvrze Hluk 17 km a Kurovice 17 km. Poté větší zříceniny Lukov 22 km a Cimburk 26 km, a nakonec jen skromné zbytky hradu Sehradu 17 km. A to je pouze krátký výčet těchto historických objektů v širším okolí.

Velkým zdrojem pro mé vyprávění i tento článek byla kniha „Hrady Zlínského kraje“ autorů: Dalibor Janiš a Radim Vrla a kolektiv. Tato byla vydána Spolkem přátel hradu Lukova roku 2018 a pojednává o 43 lokalitách hradů a podobných objektů. V současné době již není k sehnání, ale zájemci si ji můžou prohlédnout v Březolupské místní knihovně. Což těm co mají rádi historii vřele doporučuji.

4. Závěr

Tolik v krátkosti další výlet do historie naší hezké části Moravy. Doufám, že jsem některým posluchačům poskytl zajímavé informace a možná i nalákal k procházkám a návštěvám těchto míst.

P.S. Pozorný čitatel si jistě všiml, že vzdálenosti sídel jsou vztaženy k lokalitě U kameňa.

Zpracoval Radek Berecka, písmák a kronikář obce Březolupy dne 31. 5. 2024.